

---

## **Lokale handhaving door de Nationale Politie: een discussienota**

---

### **Terugblik**

In januari 2013 werd in ons land de Nationale Politie ingevoerd. Aan de komst van de Nationale Politie lagen verschillende redenen ten grondslag. Maar een lang gekoesterde wens was om de bestaande versnippering in het Nederlandse politiebestedel te doorbreken. Eén Nationale Politie – zeker in een klein land – zou immers het politiewerk beter en efficiënter kunnen uitvoeren en daarmee de politie in staat stellen zich meer waakzaam en dienstbaar voor burgers op te stellen.

Bij de Nederlandse politie is altijd sprake geweest van twee wettelijke taken:

- de handhaving van de openbare orde en de hulpverlening, met als gezagsdrager de burgemeester;
- de opsporing, met als gezagsdrager de Officier van Justitie.

De combinatie van deze taken binnen de politie is altijd gebaseerd geweest op de filosofie dat beide taken onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

De beide taken stonden al in het Politiebepalend Besluit van 1945, de eerste opzet voor de nieuwe politieorganisatie na de Tweede Wereldoorlog. Op grond van dit besluit kwam de regering in 1957 met de Politiewet waarmee de Rijkspolitie en de Gemeentepolitie in Nederland in het leven werden geroepen. Aan het einde van dit politiebestedel (1993) kende ons land naast de Rijkspolitie 148 gemeentelijke politiekorpsen.

De versnippering die ontstond door de aanwezigheid van vele autonome gemeentelijke politiekorpsen, vormde de aanleiding voor de nieuwe Politiewet in 1993. Met deze wet werd besloten om de politie in 25 autonome regio's onder te brengen met daarnaast één landelijk korps. De komst van de regiopolitie had als negatief effect dat de burgemeesters meer op afstand kwamen te staan. Dit gold zeker voor de burgemeesters die vroeger hadden beschikt over een eigen gemeentepolitie.

Deze veranderingen in het politiebestedel brachten nimmer een verandering teweeg in die twee bestaande politietaken en die onlosmakelijke verbondenheid. Nooit is in ons land overwogen om twee politieorganisaties in het leven te roepen, namelijk één politieorganisatie voor de opsporing (de justitiële politie) en één voor de handhaving van de openbare orde (de orde politie).

De heersende opvatting was en bleef dat ordeproblemen aan de basis kunnen staan van vele vormen van criminaliteit. En omgekeerd kan het handhaven van de openbare orde veel informatie opleveren voor zowel de opsporing als bijvoorbeeld de terreurbestrijding.

Met de toenemende zware, internationale criminaliteit en de voortdurende versnippering op het terrein van de opsporing (maar ook op het terrein van de handhaving van de openbare orde) werd de roep in ons lands steeds luider om tot één politieorganisatie (Nationale Politie) te komen. Eveneens werd

steeds vaker gesteld dat de eigenlijke taak van de politie het 'boeven vangen' moest zijn. Vanzelfsprekend was dit een verkeerde uitspraak, omdat de politie van oudsher altijd belast is geweest met twee taken<sup>1</sup>.

Mede gelet op de stroming dat de politie zich diende te concentreren op het boeven vangen, was er – verschillend per regio – een tendens van een terugtrekkende beweging van de politie uit buurten en wijken waar te nemen. Om deze reden werd – wederom verschillend per regio – door de gemeenten een steeds groter beroep gedaan op stads-, parkeer-, parkwachten en vele 'andere' soort wachten, die de voorbode waren van de huidige groei van gemeentelijke ambtenaren met buitengewone opsporingsbevoegdheden (de zogenaamde gemeentelijke boa's). De taken van de gemeentelijke boa's werden door de jaren heen steeds ruimer; zij zijn tegenwoordig niet alleen met toezicht belast, maar ook met handhaving. En als de schijn niet bedriegt, komt voor gemeentelijke boa's ook de opsporing steeds dichterbij.

### **Eerste SMV verkenningen van de lokale handhaving in 2012**

Voor de Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV) was de steeds bredere taakstelling van gemeentelijke boa's al in 2012 aanleiding om de verhouding tussen de gemeentelijke boa's en de reguliere politie eens kritisch tegen het licht te houden<sup>2</sup>. Op grond van dit onderzoek stelde de SMV vast dat er in ons land een bonte verzameling van gemeentelijke boa's actief was. Zij functioneerden bij wijze van spreken in allerlei soorten en maten. De stichting maakte zich zorgen over het sterk wisselende opleidingsniveau van boa's in gemeenten. Dat riep de vraag op of de kwaliteit van optreden in alle gevallen was gewaarborgd. Professionalisering leek dringend gewenst. Ook zette de SMV vraagtekens bij de grote mate van vrijheid in het opereren van gemeentelijke boa's. Als de politie taken afstoot, ligt het voor de hand dat de politie daar geen regie meer over uitvoert. Maar hierdoor loopt de politie informatie mis, die van belang is voor het goed kunnen uitvoeren van de twee onlosmakelijk verbonden politietaken, namelijk het handhaven van de openbare orde en hulpverlening en de opsporing.

In het kader van de SMV verkenning naar lokale handhaving zijn ook burgemeesters geraadpleegd<sup>3</sup>. Ten aanzien van de lokale handhaving brachten burgemeesters naar voren dat:

- de politie zich steeds meer concentreerde op het opsporen van strafbare feiten en het verlenen van (nood)hulp;
- de politie niet beschikte over een structurele capaciteit voor het houden van toezicht en handhaving. De gemeentelijke boa's vulden deze gaten steeds meer op;
- het terugtrekken van de politie uit buurten en wijken voor de gemeenten aanleiding was eigen handhavingsorganisaties te ontwikkelen;
- het takenpakket van de gemeentelijke boa's steeds breder werd en de roep om uitbreiding van de bevoegdheden luid klonk.

---

<sup>1</sup> Bovendien hoort de SMV uit verschillende bronnen dat het merendeel van de werkzaamheden van de politie doorgaans niets of nauwelijks iets te maken heeft met de handhaving van het strafrecht in strikte zin. Het blijft voor de SMV echter wel onduidelijk waaruit het merendeel van de werkzaamheden dan wel uit bestaat. De vraag 'wat doet de politie?' behoeft dringend antwoord.

<sup>2</sup> Dit onderzoek is in opdracht van de SMV uitgevoerd door Ronald van Steden van de afdeling Politicologie & Bestuurskunde van de Vrije Universiteit Amsterdam en door de SMV gepubliceerd: *Veelvormig en versnipperd. Gemeentelijke toezichthouders en handhavers in het publieke domein*, Den Haag: Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV), 2012.

<sup>3</sup> Op 29 maart 2012 heeft de voorzitter van de SMV, prof. mr. Pieter van Vollenhoven, een samenvatting van de resultaten van het genoemde VU onderzoek naar het functioneren van gemeentelijke boa's in een brief voorgelegd aan burgemeesters met het verzoek om commentaar op de resultaten van het onderzoek.

Al met al constateerde de SMV toen dat er sprake was van de opbouw van gemeentelijke toezicht- en handhavingsorganisaties, die de gaten opvulden die de politie in het publieke domein liet vallen. De 'nieuwe gemeentepolitie' leek onherroepelijk een feit.

## **SMV verkenning van de lokale handhaving in 2017**

Recentelijk (2017) heeft de SMV wederom een verkenning verricht over hoe het met de lokale handhaving is gesteld. Deze verkenning is gebaseerd op:

- een in opdracht van de SMV verricht literatuuronderzoek van Ronald van Steden, verbonden aan de afdeling Politicologie & Bestuurskunde van de Vrije Universiteit Amsterdam, dat de SMV gelijktijdig met deze discussienota publiceert<sup>4</sup>;
- een op verzoek van de SMV geschreven essay van Auke J. van Dijk, verbonden aan de denktank Agora Politie en Veiligheid van de Eenheid Amsterdam van de Nationale Politie, dat de SMV ook met deze discussienota publiceert<sup>5</sup>.

### *Gebrek aan visie op lokale handhaving*

Uit het literatuuronderzoek van Van Steden (2017) komt een ambivalent beeld over gemeentelijke boa's en hun samenwerking met de politie naar voren. Er ontbreekt een heldere politieke visie op gemeentelijke boa's die desondanks steeds meer taken krijgen te vervullen. Ondanks aanzetten tot professionalisering bestaan er nog steeds twijfels over de kwaliteit van de vaardigheden van gemeentelijke boa's.

Van enige operationele regie van de politie over gemeentelijke boa's komt in de praktijk weinig terecht. Burgers weten niet precies wat ze van gemeentelijke boa's mogen verwachten; als het erom spant kunnen zij duidelijk minder uitrichten dan politiemensen<sup>6</sup>.

De Nationale Politie wenst haar verankering in buurten en wijken te versterken, maar deze wens staat op de tocht nu zich een laag gemeentelijke boa's tussen de basispolitiezorg en de burgers heeft genesteld. Dit kan averechtse effecten voor de Nationale Politie teweegbrengen. Minder zichtbare, toegankelijke en benaderbare (wijk)agenten ondermijnen het vertrouwen van burgers in de politie. Daarnaast constateert Van Steden een krachtige lobby van gemeenten voor uitbreiding van taken en zwaardere geweldsmiddelen voor hun boa's. Zodoende versterkt zich het beeld van de 'nieuwe gemeentepolitie'.

### *Een politieke visie op lokale handhaving*

Van Dijk (2017) tapt in zijn essay uit een geheel ander vaatje<sup>7</sup>. Hij stelt vast dat de Nationale Politie geen opvatting heeft over de verhouding tot de gemeentelijke boa's. Maar het ontbreken van een visie kan niet verhullen dat de politie er in wezen tevreden over is dat toezicht en handhaving door de

---

<sup>4</sup> Ronald van Steden, *Van buitengewoon opsporingsambtenaren naar politieursurveillanten. Een visie op gemeentelijke handhavers*, Den Haag: Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV), 2017.

<sup>5</sup> Auke J. van Dijk, *De toekomst van lokale handhaving reframed*, Den Haag: Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV), 2017. Zo is bijvoorbeeld de inzet van bepaalde boa's beperkt tot een bepaald domein, terwijl de politie breed inzetbaar is

<sup>7</sup> De volgende passage is mede gebaseerd op een artikel van Auke J. van Dijk en Pieter-Jaap Aalbersberg (politieliefhebber Eenheid Amsterdam van de Nationale Politie) dat in belangrijke mate het gedachtegoed van het essay weergeeft. Zie: Auke J. van Dijk en Pieter-Jaap Aalbersberg, Gemeentelijke handhaving en politie, in: *het Tijdschrift voor de Politie*, jrg. 79 / nr. 1/ 2017, pp. 6 – 8.

gemeenten nieuwe gestalten krijgen. Daar komt bovenop dat de nationale overheid en de lokale overheden deze ontwikkeling impliciet toejuichen. Het gaat om een geleidelijke ontwikkeling zonder expliciete keuzes en stellingnames. Het is een ontwikkeling die de nationale overheid, gemeenten en de Nationale Politie kennelijk als een vaststaand 'gegeven' beschouwen.

Het beleid rond de lokale handhaving is niet gebaseerd op keuzen, maar op voortdurende aanpassingen aan de gegroeide praktijk. Er is sprake van een stilzwijgende consensus, zonder visie. Voor de Nationale Politie geldt dat zij nog altijd 'formeel' zorgt voor lokale handhaving, maar tegelijkertijd maakt zij er te weinig capaciteit voor vrij en vindt zij het prima dat gemeenten in belangrijke mate toezicht en handhaving overnemen.

Uitbreiding van gemeentelijke boa's en gelijktijdige groeiende afstand van de politie tot de lokale bevolking betekenen dat de Nationale Politie in feite ondoordacht voor justitiële politie kiest. Overheden modderen op soortgelijke voet voort. Het ontbreekt hun aan een visie wat 'gemeentelijke handhaving' nu precies inhoudt. Verdergaan in de geest van de huidige stilzwijgende overeenstemming over de verhouding tussen politie en gemeentelijke boa's plaveit, zeker in grotere gemeenten, de weg naar een nieuwe vorm van gemeentepolitie zonder dat daar goed over is nagedacht.

Volgens Van Dijk is het echter noodzakelijk principieel te kiezen tussen een nieuwe vorm van gemeentepolitie of een ander perspectief op gemeentelijke handhaving, waarbij Van Dijk uitdrukkelijk voor het laatste kiest. In het perspectief van Van Dijk bestaat er een fundamenteel onderscheid tussen politie en gemeentelijke boa's. Gelijkwaardig optrekken wil niet zeggen 'gelijk zijn'. De rol van gemeentelijke boa's is volgens Van Dijk het bevestigen van de normen en het ondersteunen bij gedragsverandering. Gemeentelijke boa's zijn er niet om aan burgers straffen op te leggen. Zij opereren op voor de gemeenten relevante domeinen: wonen, werken, opleiding, sociale ondersteuning, onderhoud en inrichting van de openbare ruimte. Het gebruik van geweldsmiddelen is daarbij uit den boze. Door haar geweldsmonopolie onderscheidt de politie zich van de gemeentelijke boa's. De politie treedt op om een einde te maken aan iets-dat-niet-zou-moeten-gebeuren-en-waaraan-iemand-iets-zou-moeten-doen-nu!<sup>8</sup>

Het geweldsmonopolie markeert in de ogen van Van Dijk de grens tussen gemeentelijke boa's en politie. In zwart-wit:

- de gemeentelijke boa's zijn er voor de meer goedwillende burgers om bij hen de norm te bevestigen en hun gedrag te ondersteunen;
- de politie is er voor de meer kwaadwillende burgers met het strafrecht als stok achter de deur.

Dat wil overigens niet zeggen dat Van Dijk kiest voor terugkeer naar het zogenaamde 'kazernemodel', waarbij de politie zich tot noodhulp zou beperken. Om problemen en incidenten te voorkomen is lokale verankering van de politie geboden. Volgens Van Dijk heeft de politie hier in de afgelopen jaren nadrukkelijk onvoldoende werk van gemaakt. Terugkeer in wijken en buurten maakt de politie weer een betrouwbare ruggensteun bij het handhaven van de openbare orde en hulpverlening<sup>9</sup>. In zijn ogen

---

<sup>8</sup> Gebaseerd op de beroemde beschrijving van Egon Bittner. David Bayley (1994) *Police for the Future*, p.19: "In the apt words of Egon Bittner (1970), the key function of the police is to stop "something-that-ought-not-to-be-happening-and-about-which-someone-had-better-do-something-now".

<sup>9</sup> Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat politieagenten te voet of met de fiets tegenwoordig meer beperkt zijn in hun functioneren, omdat op bepaalde locaties de politiebureaus waar zij bijvoorbeeld haar arrestanten naartoe voerden, zijn gesloten.

zijn er dan voor gemeentelijke boa's nog veel taken weggelegd die rechtstreeks betrekking hebben op de rol van gemeenten in ons staatsbestel. En die rol onderscheidt zich fundamenteel van de politie.

## Nieuwe versnippering

De SMV is altijd een voorstander geweest van de komst van één Nationale Politie omdat de versnippering niet alleen een negatief effect had op de opsporing, maar ook op de handhaving van de openbare orde. Eveneens blijft de SMV – zeker voor een klein land – een overtuigd voorstander van een bundeling van de beide taken (opsporing en handhaving van de openbare orde) in één politieorganisatie.

Echter, met de invoering van de Nationale Politie is naar onze mening onvoldoende aandacht besteed aan de consequenties die verbonden zijn aan de terugtrekkende beweging van de politie uit buurten en wijken en aan de komst van de huidige gemeentelijke boa's. De taken van deze gemeentelijke boa's worden – zoals reeds opgemerkt – steeds ruimer; zij worden niet alleen met toezicht belast, maar ook met handhaving (en in de toekomst wellicht ook met opsporing<sup>10</sup>).

Gelet op het gegeven dat de Nationale Politie thans is ondergebracht bij het ministerie van Veiligheid en Justitie en dat regelmatig gesteld wordt dat de eigenlijke taak van de politie boeven vangen is ('de politie moet zich beperken tot haar kerntaken') en gelet op het gegeven (zoals de VNG het stelt) dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de inzet van gemeentelijke handhavers en bepalen hoeveel er noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de diverse taken, ontstaat naar de mening van de SMV niet alleen de schijn, maar gaat de Nationale Politie in werkelijkheid steeds meer functioneren als een justitiële politie.

Naast de Nationale Politie ontstaan – zoals de VNG stelt – professionele handhavers die naar verwachting in 2020 allen overgestapt zullen zijn naar één nieuw modeluniform<sup>11</sup>. Ook wil de VNG een uitbreiding van taken voor gemeentelijke boa's (zoals verkeershandhaving), desnoods met uitgebreidere geweldsmiddelen, want "wij moeten toch niet afwachten tot er iets gebeurd is". Dit alles betekent dat het reëel is om te verwachten is dat boa's eens belast worden met beide politietaken (handhaving en opsporing).

Eerder al (in 2012) dacht de toenmalige minister van Veiligheid en Justitie in deze richting toen hij een pilot wilde doen met boa's die winkeldieven zouden mogen aanhouden<sup>12</sup>. Ook deze pilot duidt op het toegroeien naar een steeds bredere inzetbaarheid van gemeentelijke boa's en daarmee 'nieuwe gemeentepolitie', iets wat ons bij de komst van de Nationale Politie niet voor ogen heeft gestaan!

Naar de mening van de SMV dreigt hiermee een versnippering te ontstaan, die bij de totstandkoming van de Nationale Politie nooit de bedoeling is geweest. Enerzijds worden nu de twee politietaken,

---

<sup>10</sup> Een voorbeeld dat gemeentelijke boa's met opsporingstaken werden belast, vormden de hieronder ter sprake komende 'winkelboa's'.

<sup>11</sup> 'Visie boa in de openbare ruimte', VNG; 'Handhaving sterk in de openbare ruimte. Omdat de burger dat van ons verwacht', VNG maart 2016

<sup>12</sup> Begin 2012 kondigde de toenmalige minister van Veiligheid en Justitie Opstelten een pilot aan met gemeentelijke boa's die winkeldieven zouden mogen aanhouden (de zogenaamde winkelboa's). In het kader van deze pilot mochten gemeentelijke boa's winkeldieven aanhouden, camerabeelden bekijken als bewijsmateriaal, getuigen horen, aangiften opnemen en proces-verbaal opmaken. Volgens de minister ontbrak het de reguliere politie aan tijd om zich met winkeldiefstal bezig te houden. Uit een evaluatieonderzoek naar de inzet van deze 'winkelboa's' bleek dat hun inzet de reguliere politie meer in plaats van minder werk opleverde (Peter Kruze en Paul Gruter, *Winkelboa's nader beschouwd. Evaluatie van een pilot rond inzet van buitengewone opsporingsambtenaren bij winkeldiefstal*, Amsterdam: Ateno, 2013). Hierdoor heeft de minister besloten af te zien van verdere invoering van winkelboa's.

opsporing en handhaving van de openbare orde, voor het eerst gesplitst; anderzijds gaan er nieuwe (kleinere) gemeentelijke handhavings- en politieorganisaties ontstaan, die een grotere versnippering teweeg kunnen brengen dan indertijd de 148 gemeentelijke politiekorpsen.

De SMV realiseert zich dat de Nationale Politie het hoofd moet kunnen bieden aan toenemende maatschappelijke problemen. Denk aan cybercrime, grote (internationale) evenementen, kinderporno, beveiliging van personen en organisaties, te veel om op te noemen. Niet voor niets typeert men de politie als een overvraagde organisatie. De inzet van politie is nooit genoeg, er is altijd te kort. Het maatschappelijk beroep op de politie is oneindig.

Deze ontwikkelingen mogen echter geen argument zijn om delen van de taak 'handhaving van de openbare orde' zonder visie en regie te gaan uitbesteden aan nieuwe handhavingsorganisaties die buiten de Nationale Politie functioneren.

Met betrekking tot het onderwerp 'regie' wordt door de VNG gesproken over een horizontale samenwerking tussen de politie en de handhavers, omdat het begrip 'operationele regie' niet passend is. Operationele regie impliceert immers een ongewenste hiërarchie en staat een gelijkwaardige samenwerking in de weg. Daarom zou het begrip 'regie' hier moeten verdwijnen<sup>13</sup>.

Gelet op die twee van oudsher bestaande politietaken had zowel het ministerie van Veiligheid en Justitie alsmede de Nationale Politie veel zorgvuldiger moeten omgaan met en aandacht moeten schenken aan de handhaving van de openbare orde waarvoor de burgemeesters verantwoordelijk zijn. De huidige gang van zaken laat zich immers totaal niet rijmen met de filosofie achter de totstandkoming van de Nationale Politie. Eveneens kan men zich hierbij gaan afvragen of de beschikbare politiecapaciteit tussen de beide politietaken wel evenwichtig is verdeeld.

## **Tweestromenland**

De SMV wenst principiële de trend naar een tweestromenland, waarbinnen de gemeenten zich richten op de openbare ordehandhaving en de Nationale Politie zich sterker richt op de opsporing, te doorbreken.

Ook acht de SMV het onwenselijk dat er een rolverdeling tot stand komt tussen 'zachte' gemeentelijke handhaving gericht op normbevestiging en gedragsondersteuning enerzijds en 'harde' politieke handhaving met het strafrecht als stok achter de deur anderzijds.

In de dagelijkse praktijk is dit niet te realiseren. Want wanneer men naar de praktijk van alledag kijkt, kunnen nu de handhavers alleen over geweldsmiddelen (wapenstok en pepperspray) beschikken als er in het verleden incidenten zijn geweest. Maar er bestaan hieromtrent terecht de gevoelens dat dit óók zou moeten kunnen vóórdat het kwaad is geschied.<sup>14</sup> Bij de uitvoering van de handhaving moeten met betrekking tot het aanpakken of oplossen van veiligheidsproblemen, naar de mening van de SMV, alle mogelijkheden voorhanden zijn.

Dat kan zijn advies, correctie, toezicht, waarschuwing, bemoediging, ondersteuning, repressie, opsporing. Al deze varianten van optreden zijn volgens de SMV noodzakelijk voor het effectief kunnen handhaven. Opknippen in verschillende typen handhaving kan altijd op papier, maar niet in de werkelijkheid, in de

---

<sup>13</sup> 'Visie boa in de openbare ruimte', VNG; 'Handhaving sterk in de openbare ruimte. Omdat de burger dat van ons verwacht', VNG maart 2016

<sup>14</sup> 'Handhaving sterk in de openbare ruimte. Omdat de burger dat van ons verwacht', VNG maart 2016, p.13

praktijk op straat. Vele gemeentelijke boa's – en andere boa's die bijvoorbeeld op de loonlijst van een vervoerder staan – kunnen zéér beperkt zijn in hun optreden, hetgeen tot grote irritatie van de omstanders kan leiden<sup>15</sup>.

Ook is de SMV tegen een nieuwe gemeentepolitie die beide politietaken uitvoert. Hiermee is de verbondenheid van de twee taken wel hersteld, maar is de oude versnippering weer terug die nu juist leidde tot de Nationale Politie.

Volgens de visie van de SMV dient de Nationale Politie het hele spectrum van de lokale handhaving weer tot haar werkterrein te gaan beschouwen. Met de burgemeester als gezagsdrager, die met de politie de sterkte en omvang moet bepalen die noodzakelijk is voor de handhaving van de openbare orde.

Eventueel zou hierbij kunnen worden overwogen om de functie van politieursveillanten of een variant daarvan (denk aan politievrijwilligers) weer nieuw leven in te blazen.

Politiesurveillanten werden in het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw bij de politie aangesteld met de bedoeling tegen relatief lage kosten de aanwezigheid van de politie in het publieke domein te vergroten ('meer blauw op straat'). Politiesurveillanten beschikken over ruime bevoegdheden, te vergelijken met collega-politiefunctionarissen met een hogere rang.

Vroeger mochten deze surveillanten niet bewapend zijn maar dat laatste zou – gelet op de gewijzigde omstandigheden – kunnen worden herzien. Vanzelfsprekend is het niet eenvoudig – mede gezien de verschillende financieringsbronnen – om de huidige boa's de overstap naar de politie te laten maken. Door vele gemeentelijke boa's wordt de Nationale Politie ook niet beschouwd als een aantrekkelijke werkgever.

Voor de handhaving van de openbare orde is het van essentieel belang dat de burgemeester weer zeggenschap heeft/krijgt en precies weet over hoeveel politiefunctionarissen hij of zij kan beschikken. Zonder overleg met de burgemeester zou er aan deze gemeentelijke 'sterkte van de politie' niet mogen worden getornd. Nu is de klacht van veel burgemeesters dat de Nationale Politie politiefunctionarissen uit hun gemeenten wegroept voor het verrichten van allerlei taken elders.

Eveneens sluit de SMV de mogelijkheid niet uit dat gemeenten betrokken worden bij de financiering van deze politiemensen, zoals nu ook het geval is bij gemeentelijke boa's. Binnen de gemeentelijke veiligheidsplannen kunnen afspraken worden gemaakt over de inzet, taken en budgettering van politiefunctionarissen. Ook zou het mogelijk moeten zijn dat, indien gemeenten niet tevreden zijn over de sterkte en de omvang van de politie, zij op hun eigen kosten extra politiefunctionarissen – onder de Nationale Politie – kunnen aanstellen. Op deze wijze kunnen gemeenten betalen voor de extra inzet van politiefunctionarissen waarbij de Nationale Politie zich garant stelt voor hun kwaliteit.<sup>16</sup>

## **Tot slot**

Wie de lokale handhaving serieus onder de loep neemt, krijgt een chaotisch beeld voor ogen. De nationale overheid, gemeenten en de Nationale Politie lijken zich neer te leggen bij de komst van een 'nieuwe gemeentepolitie'. Dit gegeven wordt als vaststaand beschouwd, maar ondermijnt de onlosmakelijke band tussen beide politietaken: opsporing en handhaven van de openbare orde en

---

<sup>15</sup> Zo mogen boa's die bij een openbaar vervoersbedrijf werkzaam niet bij een collega openbaar vervoersbedrijf optreden. De concessies die aan de openbaar vervoersbedrijven zijn verleend laten dit niet toe.

<sup>16</sup> Een probleem hierbij is dat het voor armlastige gemeenten lastig(er) is om van deze regeling gebruik te maken. Principieel verandert er echter weinig. Ook in de huidige situatie betalen gemeenten voor de inzet van hun boa's.

hulpverlening. Zonder dat hier echt goed over is nagedacht.

Dit is voor de SMV aanleiding tot een oproep om een landelijke lijst op te stellen van taken die de Nationale Politie overdraagt aan derden. Dat is noodzakelijk omdat de politie thans sluipenderwijs kennelijk taken aan anderen overdraagt of overlaat. Op de voorgestelde landelijke lijst kan een onderscheid gemaakt worden tussen taken die 'blijvend' worden overgedragen (met het 'waarom' en een inzicht in de consequenties) en taken die 'tijdelijk' worden overgedragen. Hierbij kunnen politietaken tijdelijk onder de regie en verantwoordelijkheid van de Nationale Politie worden uitbesteed.

Ook is volgens de SMV transparantie noodzakelijk over hoe de sterkte van de Nationale Politie wordt verdeeld over beide politietaken. Nu worden immers buiten het zicht van een ieder taken afgestoten en overgedragen. Denk aan inschakeling van gemeentelijke boa's, maar ook het afstoten van de surveillance op de snelwegen naar Rijkswaterstaat is er een voorbeeld van. De SMV ziet graag heldere keuzen en zicht op de consequenties van deze keuzen<sup>17</sup>. Dat maakt het ook goed mogelijk om de balans tussen de politietaken te bewaken.

De SMV hoopt met deze discussienota te bewerkstelligen dat de politiek zich (nogmaals) uitspreekt voor

één Nationale Politie met het behoud van de twee politietaken, opsporing en handhaving van de openbare orde, omdat die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

Of groeien wij visieloos naar één Nationale Justitiële Politie, die belast is met de opsporing en naar verschillende handhavingsorganisaties in de gemeenten, die geacht worden te gaan samenwerken?

Eveneens is de SMV van oordeel dat de burgemeester – als gezagsdrager voor de handhaving van de openbare orde – gezamenlijk met de Nationale Politie de noodzaak van aanwezigheid en de omvang bepaalt van de benodigde (politie)handhavers. Deze handhavers zouden gedeeltelijk kunnen worden bekostigd uit de begroting van de Nationale Politie en gedeeltelijk uit de begroting van de gemeenten. In dit opzicht acht de SMV het niet juist dat werkgevers nu soms niet alleen voor deze kosten verantwoordelijk zijn, maar eveneens bepalen of boa's aanwezig moeten zijn, zoals bijvoorbeeld het geval is bij de groene boa's en boa's in het openbaar vervoer.

---

<sup>17</sup> Dit geldt bijvoorbeeld ook voor het sluiten van politiebureaus waardoor burgers zich door de politie in de steek gelaten voelen.